

"ΕΝΥΠΝΙΟΝ ΚΑΣΣΙΟΥ /SOMNIUM CASSI " ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ ΣΤΗΝ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΙV ΤΩΝ ΛΑΤΙΝΙΚΩΝ ΤΗΣ Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΑΝΑΡΤΗΘΗΚΕ ΑΠΟ:
[ΚΑΡΑΝΑΣΙΟΥ ΕΛΕΝΗ](#)

Ημερομηνία Δημιουργίας:
13/02/2024

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Τίτλος σεναρίου

"Ενύπνιον Κασσίου / *Somnium Cassi* " Διδακτικό σενάριο στην ενότητα XIV των Λατινικών της Β' Λυκείου

Δημιουργοί / Συντελεστές

Ελένη Καρανάσιου - δημιουργία πρωτότυπου σεναρίου @13/02/2024

Συνοπτική περιγραφή

Το περιεχόμενο του σεναρίου αφορά στη διδακτική προσέγγιση του μαθήματος των Λατινικών της Β' Τάξης Λυκείου με τέτοιο τρόπο ώστε να επιτευχθεί μία ολόπλευρη προσέγγιση του διδακτικού αντικειμένου. Η προς διδασκαλία ενότητα στοχεύει στην αξιοποίηση των πολιτιστικών στοιχείων, των μορφολογικών και λεξιλογικών δομών, όπως και στη χρήση ψηφιακών εργαλείων. Το μάθημα δεν περιορίζεται σε στείρα απομνημόνευση, αλλά με τρόπο ενεργητικό οδηγεί τους μαθητές στη νέα γνώση και την αξιοποίηση αυτής.

Γνωστικό/ά αντικείμενο/α – γνωστική/ές περιοχή/ές

Λατινικά > Θέματα > Πολιτισμός - Τέχνη - Γλώσσα

Θέμα (τα)

Θέμα του σεναρίου είναι η ολόπλευρη προσπέλαση της ενότητας XIV των Λατινικών της Β' Λυκείου. Τα υποθέματα τα οποία πραγματεύεται άπτονται της Ιστορίας, της Μυθολογίας, των γραμματικοσυντακτικών δομών και του Λεξιλογίου.

Σχέση / Σύνδεση με το/τα Πρόγραμμα/τα Σπουδών

Το σενάριο υπηρετεί το τρέχον πρόγραμμα σπουδών σύμφωνα με το Φ.Ε.Κ. 4450/22.08.2022

Γλώσσα (ες) σεναρίου

ελληνικά

Λέξεις-κλειδιά

[Άκτιο Κάσσιος](#) [Μ. Αντώνιος](#) [Οκταβιανός](#) [παρακείμενος](#) [χρονικές προτάσεις](#) [γλωσσομάθεια](#) [ψηφιακά εργαλεία](#)

ΣΚΕΠΤΙΚΟ

Σκεπτικό του σεναρίου / Αιτιολόγηση των επιλογών

Το μάθημα των Λατινικών ανέκαθεν αντιμετωπιζόταν ως καθαρά γλωσσικό και περιοριζόταν στην εκμάθηση της μετάφρασης και στην μηχανιστική πρόσληψη των γραμματικοσυντακτικών δομών της κάθε ενότητας, ώστε να πληροί τις προϋποθέσεις για μια επιτυχή επίδοση στις πανελλαδικές εξετάσεις. Ωστόσο, το κάθε κείμενο και των δύο τευχών / σχολικών εγχειριδίων βρίθουν πληροφοριών σχετικών με τη ρωμαιογνωσία και τις πτυχές της (ιδρυτικός μύθος της Ρώμης, Ιστορία, λογοτεχνία, αρχές και αξίες, πολιτιστικά στοιχεία, κ.ά.) πληροφορίες που περιορίζονται σε μια απλή αναφορά από τον διδάσκοντα χωρίς περαιτέρω διερεύνηση. Επίσης, ο γλωσσικός γραμματισμός περιορίζεται στην αποστήθιση των εννοιών των λέξεων χωρίς να διερευνάται η ετυμολογία τους ή η μετεξέλιξη της κάθε λέξης στις σύγχρονες ευρωπαϊκές γλώσσες. Η αναγκαιότητα της διδασκαλίας των Λατινικών έγκειται και σε αυτήν την παράμετρο, αφού η γλωσσομάθεια αποτελεί εκπαιδευτική και παιδευτική αναγκαιότητα ενός πολίτη της οικουμένης.

Το συγκεκριμένο σενάριο επιλέχθηκε ώστε να πραγματοποιηθεί μια ολιστική προσέγγιση του μαθήματος, η οποία θα συνδυάζει ιστορικά στοιχεία, πτυχές της καθημερινής ζωής των Ρωμαίων, εμβάθυνση στις γραμματικές και συντακτικές δομές και παράλληλα διερεύνηση της ιστορίας των λέξεων. Η καινοτομία του σεναρίου έγκειται στη χρήση ψηφιακών εργαλείων, τα οποία θα συνδράμουν στην εμπέδωση της ενότητας από τους μαθητές.

Βάσει αυτών προτείνεται μία προσέγγιση του μαθήματος των Λατινικών ή οποία αποτελείται από τις εξής παραμέτρους, οι οποίες είναι συμβατές με τη φιλοσοφία των νέων προγραμμάτων σπουδών.

Α. Εμβάθυνση στα πολιτιστικά στοιχεία του κάθε μαθήματος από την έναρξη της διδασκαλίας της κάθε ενότητας, ώστε οι μαθητές να έχουν συνολική εποπτεία του περιεχομένου κατά τις επόμενες φάσεις της προσέγγισης της κάθε ενότητας. Διαπλοκή των πολιτιστικών στοιχείων με λέξεις του κειμένου.

Β. Απόκτηση γνώσης των γραμματικών και συντακτικών μορφών που παρουσιάζονται στο κείμενο.

Γ. Λεξιλογική εμβάθυνση και ετυμολογική εξομάλυνση λέξεων.

Δ. Χρήση Ψηφιακών Εργαλείων και διαδικτύου, ώστε να προκύψει παραγωγή νέου ψηφιακού υλικού από τους μαθητές. Η παραγωγή αυτή θα συνδράμει στην εμπέδωση της νέας ύλης.

Πρωτοτυπία – Καινοτομία

Οι μαθητές θα αξιοποιήσουν τα ιστορικά στοιχεία που ήδη γνωρίζουν από την προηγούμενη τάξη. Κατόπιν θα ζωντανέψουν σκηνοθετικά το κείμενο και θα αντιληφθούν τη σημασία που είχε για έναν στρατιωτικό λαό όπως οι Ρωμαίοι η προσήλωση στα όνειρα και τους οiwνούς. Στο σημείο αυτό θα συγκρίνουν τον ρωμαϊκό πολιτισμό με τον ελληνικό σε σχέση με τα όνειρα και τους οiwνούς (πολύ καλή πηγή αποτελεί η αρχαία ελληνική τραγωδία) και θα αντιληφθούν ότι η φιλοσοφία του ελληνικού κόσμου υπήρξε η βάση για την οικοδόμηση ενός πολιτισμού που ακόμη απηχεί τις αξίες του.

Επίσης η μελέτη του θέματος με τρόπο παραστατικό (δημιουργία κόμικ) και μέσω της δημιουργίας ενός πολυτροπικού κειμένου ενεργοποιεί το ενδιαφέρον των μαθητών, τη συμμετοχική δράση, τη βαθύτερη και ουσιαστικότερη κατανόηση της ύλης και των ιστορικών γεγονότων, τα οποία περιγράφονται στην ενότητα. Επιπρόσθετα, με τη δημιουργία των συννεφόμενων προκύπτει οπτικοποίηση των εννοιών. Υψηλά επίπεδα πληροφορίας εντάσσονται σε περιορισμένο χώρο και διευκολύνεται η μεταγνώση (εκμάθηση ξένων γλωσσών).

Προστιθέμενη αξία

Έχει αποδειχθεί ότι η ομαδοσυνεργατική μέθοδος διδασκαλίας σφυρηλατεί τις σχέσεις μεταξύ των μαθητών, μειώνει τον ανταγωνισμό και βοηθά στην κατάκτηση της γνώσης. Στο συγκεκριμένο σενάριο οι μαθητές θα κατασκευάσουν ένα κόμικ και παράλληλα θα κάνουν χρήση του προφορικού λατινικού λόγου. Αυτό θα γίνει με τη βοήθεια ενός ψηφιακού εργαλείου. Ο ρόλος του/ της διδάσκοντα/ουσας είναι καθοδηγητικός και εμπνευστικός. Η παραγωγή νέου υλικού, το οποίο θα αναρτηθεί και στην ψηφιακή γωνιά του σχολικού ιστολογίου θα τονώσει την αυτοπεποίθηση των μαθητών.

Γνωστικά – διδακτικά προβλήματα

Στη συγκεκριμένη ενότητα οι μαθητές δυσκολεύονται στην κατανόηση του αντίστροφου συνδέσμου cum. Εξηγούμε τη χρονική σχέση ανάμεσα στον ύπνο και το όνειρο του Σκιπίωνα. Βοηθητικά στοιχεία είναι τα επιρρήματα vix και repente.

Παιδαγωγική προσέγγιση και στρατηγικές

Ο εκπαιδευτικός οργανώνει μαθησιακές δραστηριότητες με σκοπό να υλοποιήσει συγκεκριμένους παιδαγωγικούς και μαθησιακούς στόχους. Αυτό επιτυγχάνεται με την κατάλληλη στρατηγική διδασκαλίας. Στο παρόν σενάριο ενεργοποιούνται στρατηγικές πρόσληψης πληροφοριών, αφού οι μαθητές καταφέρνουν να συσχετίσουν την παλιά με τη νέα γνώση. Κατά τη στρατηγική καταχώρισης πληροφοριών ο διδάσκων δίνει στοιχεία στους μαθητές ώστε εκείνοι να ανακαλύψουν τη νέα γνώση. Στη διδασκαλία του παρακειμένου, για παράδειγμα, μπορεί να ενεργοποιηθεί η στρατηγική ομαδοποίησης τύπων. Τέλος κομβικής σημασίας είναι η στρατηγική της ενεργοποίησης των μαθητών, ώστε να επιτευχθεί η διάδραση.

Το σενάριο προσεγγίζεται ολιστικά-ολόπλευρα. Η συνεπεξεργασία ενός κειμένου, η συμπαραγωγή λόγου, η κατάκτηση μεταγνώστικων δεξιοτήτων είναι εφικτοί στόχοι οι οποίοι προκύπτουν από την ομαδοσυνεργατική προσέγγιση του μαθήματος και τον καθοδηγητικό /εμπυχωτικό ρόλο του διδάσκοντα.

Διδακτικό μοντέλο

Η ενεργή μάθηση, η ανακαλυπτική μάθηση και η οικοδόμηση της γνώσης είναι πλευρές του εποικοδομητικού μοντέλου, το οποίο εφαρμόζεται στο παρόν σενάριο με σκοπό τόσο την κατάκτηση της προσφερόμενης γνώσης όσο και στη μεταγνώση και την αυτορρύθμιση.

Διδακτικές στρατηγικές / τεχνικές

Στο σενάριο έγινε η χρήση της ανεστραμμένης τάξης, προκειμένου να γίνουν κατανοητές οι ιστορικές πληροφορίες που μπορούν να εξαχθούν από το κείμενο. Παράλληλα οι μαθητές με τη βοήθεια των ψηφιακών εργαλείων και την καθοδηγούμενη ανακάλυψη, τοποθέτησαν στον άξονα του χρόνου τις πληροφορίες και οδηγήθηκαν στην εξαγωγή συμπερασμάτων.

ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ - ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Στοχευόμενο κοινό (ομάδα-στόχος ή σε ποιους απευθύνεται)

Το σενάριο απευθύνεται σε μαθητές της Β' Λυκείου, οι οποίοι παρακολουθούν την Ομάδα Προσανατολισμού Ανθρωπιστικών Σπουδών

Βαθμίδα Εκπαίδευσης

γενικό λύκειο

Τάξη

Β' Λυκείου

Ηλικιακή ομάδα

Από 16 Έως 17

Γλώσσα στοχευόμενου κοινού

ελληνικά

Επίπεδο γλωσσομάθειας

B2-καλή γνώση

Ειδικές Ανάγκες

οπτικός

Εκτιμώμενος χρόνος υλοποίησης σεναρίου (διάρκεια)

μεσαία διάρκεια: από 4 ώρες έως 1 μήνα

Χώρος υλοποίησης

σχολική τάξη, εργαστήριο ΤΠΕ, ασύγχρονη διδασκαλία (χρήση υλικού από την e-class)

Ενορχήστρωση τάξης

Οργάνωση τάξης / διδασκαλίας

Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, ανεστραμμένη τάξη

Απαιτήσεις εφαρμογής σεναρίου

Χρειάζεται η ύπαρξη ηλεκτρονικών υπολογιστών.

Προαπαιτούμενες γνώσεις των μαθητών

Οι μαθητές ήδη από την Α' Λυκείου έχουν διδαχθεί ρωμαϊκή ιστορία. Ανακαλούν στη μνήμη την ήδη

κατακτημένη γνώση, η οποία χρησιμοποιείται ως βάση για την προσπέλαση της νέας ύλης. Επίσης βασικό στοιχείο είναι η ικανότητα χειρισμού Η/Υ (ψηφιακός και κριτικός γραμματισμός), όπως και η γνώση της Αγγλικής γλώσσας σε επίπεδο B1.

Απαιτούμενη υλικοτεχνική υποδομή

ηλεκτρονικοί υπολογιστές, tablet

Απαιτούμενη προετοιμασία

Απαραίτητη είναι η γνώση εκ μέρους του διδάσκοντα τη χρήση των ψηφιακών εργαλείων τα οποία θα χρησιμοποιηθούν στη διάρκεια της διεξαγωγής του σεναρίου.

ΣΤΟΧΟΙ & ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Κατόπιν τούτων οι **στόχοι** της διδασκαλίας της ενότητας διαμορφώνονται ως εξής:

Οι μαθητές στο τέλος της ενότητας θα είναι σε θέση:

Να αποκτήσουν εποπτεία των γεγονότων από τη δολοφονία του Ιούλιου Καίσαρα έως την ναυμαχία του Ακτίου, γεγονός που αποτελεί την έναρξη της αυτοκρατορικής περιόδου της Ρώμης.

Να εμβαθύνουν στις πτυχές της καθημερινής ζωής, των συνηθειών της και άλλων παραμέτρων όπως ήταν η σημασία και η ερμηνεία των ονείρων.

Να γνωρίζουν την κλίση των παρακειμένων των 15 ρημάτων, της ε' κλίσης, τη χρήση των χρονικών προτάσεων και των σχετικών προθετικών συνόλων.

Να λειτουργούν ομαδοσυνεργατικά για την παραγωγή νέου υλικού.

Να μάθουν να χειρίζονται το οπτικοακουστικό υλικό που θα τους δοθεί, ώστε να επιλέξουν εκείνα τα στοιχεία που θα τους είναι χρήσιμα.

Να αποκτήσουν ικανότητα χειρισμού των ψηφιακών εργαλείων, ώστε να κατακτήσουν παράλληλα και δεξιότητες που αφορούν στον ψηφιακό γραμματισμό.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ: ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ & ΜΑΘΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1η ώρα: Μελέτη εισαγωγικού πλαισίου- Εμβάθυνση στα στοιχεία πολιτισμού

κατηγορία των 15 (π.χ. *confugit, aspexit, concepit*). Αντιλαμβάνονται ότι ο παρακείμενος στα λατινικά έχει τη σημασία του ελληνικού αορίστου: πρόκειται για ενέργεια που έγινε μία φορά στο παρελθόν.

Επίσης εντοπίζουν ουσιαστικά των οποίων οι καταλήξεις είναι διαφορετικές από τις ήδη γνωστές (*species, effigiei, facie, diebus, res*) και έτσι έρχονται σε επαφή με την ε' κλίση των ουσιαστικών. Ο/η διδάσκων/ουσα εξηγεί τις ιδιομορφίες αυτής της κατηγορίας ουσιαστικών.

Εντοπίζουν το **post** τόσο στην αρχή όσο και στο τέλος του κειμένου. Διαπιστώνουν ότι συντάσσεται με διαφορετική πτώση κάθε φορά. Στην πρώτη περίπτωση ανακαλούν τη χρήση του *post* ως **p.m.** δηλαδή **post meridiem** και επί τη ευκαιρία αντιλαμβάνονται ότι και το ουσιαστικό *meridiem* ανήκει στην ε' κλίση. Στη δεύτερη περίπτωση διαπιστώνουν ότι πρόκειται για επίρρημα (επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου) και όχι για πρόθεση και χαρακτηρίζουν την αφαιρετική που το συνοδεύει.

Εντοπίζουν τον σύνδεσμο **cum** και αντιλαμβάνονται ότι το νόημα της κύριας πρότασης είναι το δευτερεύον ενώ της δευτερεύουσας το κύριο. Διδάσκονται το σχήμα του **αντίστροφου cum** στα λατινικά.

Κατά την 3η διδακτική ώρα και μετά την συντακτική τακτοποίηση και την εξαγωγή της μετάφρασης, οι μαθητές εμπεδώνουν το νόημα του κειμένου. Αποκρυπτογραφούν τις κινήσεις του Κάσσιου μετά το όραμα που είδε παραμονές του θανάτου του. Μια πολύ καλή άσκηση είναι η δημιουργία **κόμικ**, στο οποίο ο Κάσσιος βλέπει τη μορφή του Πλούτωνα και συνδιαλέγεται μαζί του. Στην προκειμένη περίπτωση οι μαθητές τρέπουν τον πλάγιο λόγο σε ευθύ. Ενδεικτικά μπορεί να δημιουργήσουν τον εξής διάλογο, τον οποίο θα ενσωματώσουν στο κόμικ που θα κατασκευάσουν:

Cassius: «*cupio audire tuum nomen*» (Για τη σύνταξη του τελικού απαρεμφάτου γνωρίζουν από το κείμενο VII)

Orcus: «*Ego sum Orcus*»

Cassius: «*Servi! Qui est ille homo?*»

Servi: «*Nos videramus neminem.*»

Οι μαθητές κατασκευάζουν το κόμικ με τη βοήθεια του ψηφιακού εργαλείου: www.storyboardthat.com ή του ψηφιακού εργαλείου www.pixton.com

Παράλληλα δίνεται στους μαθητές και φύλλο εργασίας

4η διδακτική ώρα: Λεξιλογική εμβάθυνση.

Στόχος της διδασκαλίας των Λατινικών είναι η βαθεία κατανόηση της σχέσης της λατινικής τόσο με την αρχαία ελληνική γλώσσα όσο και με τις ευρωπαϊκές γλώσσες. Η εμβάθυνση αυτή θα παίξει σημαντικό ρόλο στην κατανόηση της ρίζας των λέξεων και θα λειτουργήσει επικουρικά στην εκμάθηση των ξένων γλωσσών (κυρίως της αγγλικής και της γαλλικής). Στη συγκεκριμένη ενότητα εντοπίζουμε τις εξής λέξεις *confugit, magnitudinis, aspexit, inclamavit* και ζητάμε από τους μαθητές, οι οποίοι χωρίζονται πάλι σε

τέσσερις ομάδες, να δημιουργήσουν **συννεφόμελα** με τη βοήθεια του ψηφιακού εργαλείου: www.wordart.com ή του www.tagxedo.com καθώς το πρώτο δεν υποστηρίζει ελληνικά.

Παράλληλα δίνεται στους μαθητές και φύλλο εργασίας.

5η διδακτική ώρα

Ανατροφοδότηση- Αναστοχασμός

Οι μαθητές αφού παρουσιάσουν στην ολομέλεια τις δημιουργίες τους, συζητούν την εμπειρία τους σχετικά με την κατάκτηση της νέας γνώσης αναφορικά με την περίοδο 100 π.Χ – 31 π.Χ. Διαπιστώνουν τη σημαντική επίδραση των προσώπων που διαδραμάτισαν πρωταγωνιστικό ρόλο κατά τη διάρκειά της. Παράλληλα γίνεται και η αξιολόγηση των φύλλων εργασίας.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ & ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ

Ενδεικτικά φύλλα εργασίας δύναται να είναι τα εξής:

Για τη γραμματική (2η διδακτική ώρα):

Φύλλο εργασίας 1.

1. Να κλιθούν στις πλάγιες πτώσεις τα ουσιαστικά: **somno, species, hominem, timōrem, diebus, fidem, supplicio, capitis**

1. Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα:

<i>Praesens</i>					
<i>Imperfectum</i>					
<i>Futurum</i>					
<i>Perfectum</i>	aspexit	concēpit	cupīvit	concussit	adfecit
<i>Plusquamperf</i>					

Futurum Exactum

Για το λεξιλόγιο (4η διδακτική ώρα):

Φύλλο εργασίας 2.

1. Να συσχετίσετε τις παρακάτω λέξεις με τις ετυμολογικά συγγενείς τους από το κείμενο:

Μέγας, φάτσα, Δίας, φεύγω, φιγούρα.

1. Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης Α με τις ετυμολογικά συγγενείς τους της στήλης Β

A

B

1. Confugit

1. human

1. apparuit

1. fugitive

1. hominem

1. apparently

1. somno

1. fidelity

1. viderant

1. insomnia

1. fidem

1. visual

Εργαλείο/α αξιολόγησης

Τα φύλλα εργασίας καθώς και οι ψηφιακές δημιουργίες των μαθητών, οι οποίες θα αναρτηθούν στην ψηφιακή γωνιά του μαθήματος του ιστολογίου του σχολείου.

Αντίκτυπος

για τη χρονογραμμή www.timetoast.com

για το κόμικ www.storyboardthat.com www.pixton.com

για το συννεφόλεξο www.wordart.com www.tagxedo.com

Το σενάριο βασίζεται στο template «[Γενικό Template εκπαιδευτικών σεναρίων \(Generic Learning Scenario Template\)](#)».